

POȘTA 3 REDAȚIEI 3

Ne face plăcere să constatăm că reluarea unei rubrici mai vechi a revistei, „Poșta redacției”, a fost foarte bine primită de cititori. Considerăm - așa cum am arătat și în numărul trecut - că este un alt mijloc de a avea informații directe de la comunități, de a cunoaște părerile, dorințele, interesele celor care ne citesc. De aceea, vă rugăm din nou să ne scrieți. Vă vom publica. O singură mențiune: deoarece se pune problema spațiului, redacția își asumă dreptul de a reda părți sau fragmente, mai mari sau mai mici din materialele dvs. Aceasta este uzanța la toate redacțiile în cazul unei astfel de rubrici. Vă mulțumim pentru înțelegere. (R.E.)

TECUCI

Președintele Comunității Evreilor din Tecuci, dl **AIZIC IANCU**, ne-a trimis mai multe articole despre „marele om care a fost Avram Goldstein Goren”, decedat la 27 noiembrie 2005, cu rugămintea de a-i consacra o pagină a ziarului nostru, ținând cont de marile sale merite pentru evreii din România și din Israel. Memoria filantropului Goldstein-Goren, originar din Tecuci, a fost evocată de revista noastră și o vom face și în viitor. Până atunci, vom reproduce din scrisoare câteva date legate despre felul în care domnia-sa a ajutat comunitatea din Tecuci. Aflând de la profesorul Ștefan Andronache, directorul Bibliotecii Municipale, despre ajutorul pe care l-a primit din partea lui Goldstein-Goren pentru a scrie o istorie a Tecuciului, semnatarul scrisorii, după ce s-a adresat mai multor persoane originare din acest oraș, plecați în Israel, l-a contactat pe Goren, informându-l despre intenția lui de a încerca să refacă sinagoga din oraș. „La un interval de câteva zile, acest mare Om m-a sunat personal, spunându-mi că se simte deosebit de emoționat și entuziasmat de ceea ce i-am solicitat și că, în cel mai scurt timp, îmi va trimite un avans de 1.000 de dolari pentru a se demara cât mai rapid frumoasa mea inițiativă” - ne-a relatat Aizic Iancu. Goldstein-Goren s-a interesat în permanență cum decurg lucrările de restaurare și „la intervențiile noastre, a contribuit substanțial și la procurarea și montarea unei noi și moderne micro-centrale termice la sediul comunității și pentru care - mai ales iarna, când ne întâmpină aceea plăcută căldură - nu putem decât să mulțumim și să-l pomenim zilnic pe acest mare Om”.

Avram Goldstein-Goren a avut o remarcabilă activitate culturală și socială cât a stat la Tecuci, iar după ce a plecat în străinătate nu și-a uitat urbea și a făcut numeroase donații de cărți și de bani pentru Biblioteca Municipală. Școala nr. 6 și Școala nr. 1 (după ce clădirea a ars). Cu ajutorul lui, s-au tipărit trei cărți fundamentale pentru istoria și cultura tecuceană. Cu prilejul împlinirii venerabilei vârste de 100 de ani, pe 29 iulie 2005, și în urma eforturilor depuse de dl Aizic Iancu și de prietenul său, prof. Andronache, Consiliul local Tecuci l-a distins cu titlul de „Cetățean de Onoare” al orașului, iar comunitatea evreiască i-a acordat o „Diplomă de Excelență”. Din păcate, la 27 noiembrie 2005, Avram Goldstein-Goren s-a stins din viață. A fost înmormântat, conform dorinței sale, în Israel. „Pentru tot ce a făcut pentru noi, îi mulțumim încă o dată și-l asigurăm de întregul nostru respect. Noi, tecucenii,

nu-l vom da uitării. Faptul că, la intrarea în sinagoga restaurată prin gestul său, se află - așa cum a dorit dânsul - o placă de marmură albă pe care scrie: «Sinagoga a fost restaurată prin aportul substanțial al domnului Avram Goldstein-Goren, în memoria părinților» - cred că spune totul”, se arată în corespondența trimisă din Tecuci.

Profesorul **ȘTEFAN ANDRONACHE**, ajutat în munca sa de Goldstein-Goren, ne-a trimis o prezentare a personalității acestuia:

IN MEMORIAM

AVRAM GOLDSTEIN- GOREN

„Avram Goldstein-Goren s-a născut la 28 iulie 1905... în modestul târg Podu Turcului, situat în partea nordică a județului Tecuci. Părintele său, Itzac Moșe Goldstein, era un mare promotor al iudaismului și s-a numărat printre cei mai importanți comercianți ai ținutului din sudul Moldovei”. După terminarea studiilor universitare de științe economice și drept și începutul carierei sale ca director al Băncii Comerciale din Tecuci, se arată în continuare, „Avram Goldstein-Goren a militat pentru cauza poporului evreu întemeind Societatea «Habima», prima organizație sionistă din România, Asociația Sportivă «Maccabi» și Societatea Culturală «Amicii Teatrului», care a scos și o publicație, «Habima». Plecat în Palestina, el a fondat prima fabrică de cerneluri din Palestina, o țesătorie și o fabrică de textile la Dimona, a condus Palestinian British Bank și a fost reprezentantul concernului italian «Fiat» pentru întreaga zonă a Orientului Mijlociu. Deși și-a petrecut ultimii ani de viață la Milano, el nu a uitat România, sufletul fiindu-i în

Israel”. Autorul articolului arată că, în perioada 1939-1944, „fiind obligat să rămână în România, s-a implicat în acțiunile de ajutorare a deportaților evrei din Transnistria, încercând, pe cât posibil, să le ușureze traiul lor de acolo”. A sprijinit plecarea în Israel a 124 de copii rămași orfani în urma deportărilor în Transnistria, precum și a 200 de *haluțimi* în Palestina. Avram Goldstein-Goren a fost un adevărat Mecena al evreimii române. El a contribuit la construirea uneia dintre clădirile Universității din Beer Sheva, a mai multor centre culturale și sportive din Tel Aviv, a citorit sinagogi, parcuri și case de odihnă în Dimona, Ierusalim și Tel Aviv - a mai menționat semnatarul articolului. De numele lui Avram Goldstein-Goren se leagă și crearea Centrului de Studii Ebraice al Universității București. La ceremonia de înmormântare, care a avut loc în urmă cu o lună în Israel, numeroase personalități au evocat generozitatea care l-a caracterizat, precum și bunătatea lui sufletească.

ORADEA

Domnul **IOSIF POPA**, din Oradea, ne-a relatat, într-o corespondență, despre o importantă personalitate orădeană, inginerul VARADI ERNEST, de la a cărui naștere s-au împlinit, în februarie anul trecut, 95 de ani. „Ernest - se arată în scrisoare - s-a dovedit deosebit de studios încă din primele clase ale Liceului Evreiesc din Oradea. Deși părinții ar fi vrut să devină economist, el a fost pasionat de chimie, astfel că a urmat cursurile renumitei Politehnici de la Dresda pe care le-a absolvit ca inginer chimist și mineralog. În primii ani de carieră, îl găsim la Exploatarea minieră din Băița Bihor. Aici a făcut primele cercetări vizând cunoașterea și valorificarea potențialului ce-l oferea molibdenul, dar și a radioactivității zonei cu zăcăminte de uraniu, Varadi extinzându-și colaborarea cu specialiști care lucrau la laboratoarele de profil din Germania și Elveția

La unitatea din Derna, unde s-a transferat în toamna lui 1940, a rămas până după pensionare. Aici și-a amenajat un laborator, prin mijloace proprii, pentru a cunoaște și a pune în valoare sisturile bituminoase - zăcăminte deosebit de răspândit în zonă. Din inițiativa sa au fost construite aici secții de producție pentru punerea în practică a cercetărilor, produsele astfel obținute constituind marfă de export într-o serie de țări dezvoltate. După opinia unanimă a contemporanilor, principala invenție a lui Varadi a rămas «uleiul polar». Este vorba despre un ulei, realizat din sisturi bituminoase, care rezistă (rămâne fluid) până la minus 60° Celsius, față de cel mult minus 20° Celsius, performanță realizată până la acea dată de americani. Uleiul polar și-a găsit o largă întrebuințare, în primul rând în aviație, Rusia realizând la numai câteva luni de la apariția invenției, mai exact în 1952, în premieră mondială, primul, zbor peste Polul Nord. Această invenție l-a adus titlul de Laureat al Premiului de Stat și Ordinul Muncii Clasa a III-a. A fost propus pentru funcții înalte în ministerul de resort, dar el a refuzat, considerând că Derna îi poate aduce satisfacții profesionale mult mai mari. Nu se va ști niciodată totul sau absolut totul despre activitatea lui, deoarece inventatorul avea o fire închisă și retrasă, comunica greu, mai ales după 1944 când și-a pierdut în Holocaust, la Auschwitz, ambii părinți, soția și cei doi băieți.

Soarta multor altor invenții aparținând lui Varadi a rămas incertă. Documente de o importanță deosebită care ar fi atestat valoarea realizărilor lui au ars într-un incendiu devastator, în 1993, incendiu caracterizat de inventator, drept „provocat de o mână criminală”, cu scopul de a se șterge toate măturile despre activitatea sa. Varadi a lăsat cu limbă de moarte ca de o bună parte din averea sa să beneficieze cei nevoiași, copiii dotați și bătrânii.

Un constănțean vrea să devină corespondent R.E.

Profesorul Florin Stan din Constanța este cercetător în cadrul Muzeului Marinei Române. Tema lucrării sale de doctorat este „Situația evreilor din România între anii 1940-1944” și, așa cum măturile sește, este un apropiat al comunității evreilor din oraș. Domnul Stan se oferă să ne trimită, pentru a fi publicate în revista noastră, „materiale, articole, legate de viața și cultura evreiască de la Pont, din Dobrogea și Constanța”. Îi răspundem, prin intermediul acestei pagini, că așteptăm cu bucurie contribuția domniei-sale.

Cimitirul Evreiesc din satul Aruncata (jud. Cluj), refăcut de GHEORGHE TARE, un român, fiu al satului

Un excepțional gest de omenie

Am fost obișnuiți în ultima vreme să auzim și să relatăm despre profanarea, vandalizarea cimitirelor evreiești (și nu numai), ai căror autori rareori sunt găsiți de organele de ordine. Dar, spre bucuria noastră, aflăm și despre gesturi contrare, ale unor oameni cu suflet, care, dintr-un sentiment de solidaritate sau recunoștință, își asumă de bunăvoie sarcina de a avea grijă de cimitire evreiești părăsite. Știm de multă vreme că la Jibou, unde nu mai trăiește nici un evreu, elevii unui liceu din localitate se îngrijesc de cimitir și, în fiecare an, de Ziua Holocaustului, depun coroane de flori la Monumentul evreilor morți în lagărele de exterminare naziste. Acum am aflat de o altă faptă care ne emoționează. Cu ajutorul domnului Gheorghe Tare, român creștin care trăiește la Cluj, dar s-a născut în satul Aruncata, a fost identificat un cimitir evreiesc din această localitate care nu era cuprins în evidența Comunității din Cluj. Mai mult decât atât, ca semn de recunoștință față de familiile evreiești din comună, la care a lucrat mama domniei-sale, familii cu care a avut relații excelente, și știind că aici au fost înmormântați evrei, Gheorghe Tare, din proprie inițiativă, a reușit să localizeze acest cimitir și, din resurse proprii și cu ajutorul sătenilor din zonă, l-a împrejmuțat cu un gard de sârmă ghimpată și cu un gard viu din puiți de brad. De asemenea, în memoria evreilor înhumați aici, domnia-sa a ridicat în mijlocul cimitirului, un mic monument compus dintr-un stâlp de metal în vârful căruia a fixat o stea a lui David.

Este un gest inegalabil, care ne emoționează profund ca evrei, și pentru care nu putem decât să transmitem domnului Gheorghe Tare întreaga noastră grațitudine. (E.G.)

FELICITĂRI, RADIO ROMÂNIA INTERNĂTIONAL

La 15 decembrie 2005, emisiunea în limba română a Radioului România Internațional, destinată ascultărilor israelieni, originari de pe meleagurile dintre Dunăre și Carpați, împlinește 15 ani.

În 1990, pornea la drum o experimentată echipă

de jurnaliști de radio, *Marilena Gheciu, Ioana Nițescu, Nicoleta Dandu, Carmen Săndulescu*, echipă imbatabilă prin tot ceea ce a realizat: emisiuni despre viața socială, spirituală, culturală și politică a evreilor din România și a israelienilor, deopotrivă. Lor li s-a adăugat o echipă tânără, ambițioasă, care a „crescut” în același spirit: *Mihaela Dincă, Răzvan Emilescu, Simona Constantin*. Ambițiile ei au dat rod. Un exemplu numai: *Simona Constantin*, „face” un masterat în cultura și civilizația ebraică la Universitatea din București.

La emisiunea festivă au fost „în direct” pentru ascultătorii israelieni: ● E.S. *Rodica Radian Gordon*, ambasadorul Israelului în România, președintele Camerei de Comerț și Industrie România-Israel, care a accentuat asupra rolului R.R.I. pentru israelienii originari din România ● ec. *José Iacobescu* - din inițiativa căruia, tot acum 15 ani, lua ființă această importantă instituție de promovare a relațiilor economice bilaterale România-Israel -, care a mulțumit R.R.I. pentru promptitudinea reflectării evenimentelor din această zonă de activitate ● cunoscutul publicist israelian *Noam Iaffe*, directorul emisiunii în limba română de la „Kol Israel”, care a rememorat prima Hanukiadă, organizată imediat după inaugurarea R.R.I. ● corespondentul în Israel al Societății Române de Radiodifuziune, *Dragoș Ciocărlan*, care, prin telefon, a mulțumit R.R.I. pentru tot ce a făcut și face, rezumând tot ceea ce, personal, îi datorează: „Dacă, acum, sunt corespondentul S.R.R. în Israel, asta este pentru că am învățat și de la voi!”.

În fiecare dintre cele opt zile de Hanuca 5766, care au urmat aniversării, R.R.I. s-a „deschis” cu un mesaj de Hanuca, rostit de președintele F.C.E.R., deputat dr. *Aurel Vainer*, de președinți de comunități evreiești din România, de personalități israeliene originare din România, prieteni și colaboratori ai postului, adăugând noi valențe prieteniei româno-israeliene. (I.D.)